

Præsentis ac suavia,
 Secti linquentes ardua
 Gestant parata bravia.
 Nam rex prophanus idolis
 Impellit hos ut spurcidis
 Litarent, nec flectit aris,
 Tetrus angit suppliciiis.
 Sed cuncta forti pectore,
 Postquam flagella strenue,
 Christi vicerunt munere.

A

Tenant coronas fulgide.
 Nos ergo fratres supplices
 Poscamus ut nos utiles
 Reddant ad hymnos cœlites,
 Regnique dent participes.
 Sit Trinitati gloria,
 Sit laus, decus, victoria
 Patri ceu Nato maxima,
 Cum Pneumate per sæcula.
 Amen.

ANNO DOMINI DCCCCLIV.

JOANNES ITALUS

CLUNIACENSIS MONACHUS.

NOTITIA HISTORICA IN JOANNEM ITALUM.

(Oudin, Comment. de Script. eccles.; tom. II, p. 434).

Joannes Italus, Cluniacensis monachus, patria Romanus, natione Italus, ac professione canonicus, quem sanctus Odo, abbas Cluniacensis anno 939 Romam profectus, hinc secum adduxit usque Ticinum, ibique monachum instituit, ut constat ex ipsius Joannis Itali verbis, libro I Vitæ sancti Odonis, num. 2 et 4. Inde cum illum aliquandiu in peregrinationis locum assumpsisset, priorem postea ordinavit, ut non semel legitur in libro II, num. 4, 7 et 10. Num Cluniaci, an Romæ ad sanctum Paulum, vel alibi, incerta res est: quæ dubitatio oriri potest conferenti num. 10 et 21. *Se Neupolim missum esse monasterii sui cogente necessitate* idem Joannes testatur, num. 21. Bienniumque lib. III, num. 5, computat totum illud temporis spatium, quo sancti Odonis socius fuit. Scripsit autem Vitam sancti Odonis abbatis Cluniacensis libris tribus, mandans litteris quidquid vel ipse per istud intervallum ejus factis aut dictis vidit atque audivit, vel ab aliis postmodum assequi potuit. Porro cum sanctus Odo anno 942, die 18 Novembris mortuus sit, non procul ab hoc tempore hanc abbatis sui Vitam scribere aggressus est. Opusculum istud a se compositum Salernitatis monachis sibi amicis atque familiaribus olim, dedicavit Joannes Italus, quem multi postea imitati fuerunt. Eandem enim Odonis Vitam circa, annum 1120 scribendam suscepit Nalgodus Cluniacensis monachus, in compendium simul ac meliorem ordinem Joannis opusculum redigens. Habetur hæc Vita sancti Odonis a Joanne Italo composita, in Collectaneo Laurentii Surii, tomo VI, ad diem 18 novembris. Itemque hæc duæ Vitæ Joannis et Nalgodi, in Bibliotheca Cluniacensi, cum notis Andreæ Duchesnii. Denique sæculo V sanctorum ordinis divi Benedicti, pag. 124 et sequentibus, 150 et sequentibus. Agunt de Joanne Italo Vitæ S. Odonis scriptore, Gerardus Joannes Vossius lib. II *De historicis Latinis*, cap. 40, pag. mihi 324; Joannes Mabillon et Andreas Duchesnius, locis allatis.

VITA SANCTI ODONIS

ABBATIS CLUNIACENSIS II

Vide supra in Prolegomenis ad sanctum Odonem.

JOANNIS ITALI IN LIBRUM SUUM DE MIRACULIS⁽²⁴⁷⁾.

PROLOGUS.

(Pez; Codex diplomatico-historico-epistolaris).

Sæpe hortatus es, nobilissime vir atque claris- A nem, omnium monachorum sacerdotumque ulti-
 sime consul, Domine Pantalee, me infimum Joan- mum, ut aliqua, quæ in libris seu historiis Græ-

(247) Exstat opus in cod. Benedictoburano, manu sæculi XII circiter extrato, licet ejus auctor sæculo .VII vel IX non videatur recentior.

episcopo successit, ut testantur acta sanctorum martyrum Indes et Domnæ, quæ recitat Metaphrast. vii Kal. Julii, ex quo Lipom. 6, et Surius tom. VI. Porro in honorem sanctorum Synesii et Theopompi quidam Cosmas Materiensis ante 700 annos hæc carmina cecinit inscripsitque ad Gregorium Nonantulanum monachum, inepta quidem et sine sale, sed Christiana antiquitate redolentia, quæ ex eodem vetustissimo codice Nonantulano excerpimus, dum ibidem abbatis munere fungeremur.

COSMAS Materiensis Gregorio LIGO.
 Cosmas Gregorio monacho dedit ista benigno
 Carmina levitico qui eluit officio.
 Ob meritum magni Theopompi præsulis almi,
 Obque Synesii seu Theone tanei.
 Sæpius is celsam rogavit namque catervam
 Scribendi causam nos celebrare piam.
 Mox operam dedimus. Græco de fonte Latinus
 Murmuret ut citius gesta sacrata pius.
 Annuat ut Dominus nobis sua munera Christus ;
 Addat opem precibus, cætus ovans Lygeus.
 Salvat amor famulum Christi fideique peramplum.
 Sufficiat proprium tempus in orbe probum,
 Amen.
 Cosmas martyribus sacris carmen dedit actus
 Gregorii precibus mente pia Japygus.
 Feliciter.
 Contulit agnibus fratrum pia munera Christus.
 Orgia ferre Deus contulit agminibus.
 Sumere plena rosis, at lipsana sacra violis
 Martyricis sertis, sumere plena rosis.
 Agmina sunt Domini, nam rubra cruore suavi.
 Sacra nidore poli, agmina sunt Domini.
 Martyriale decus, Theopompus splendet et artus.
 Antula gestat opus, martyriale decus.
 Reddit opes magicis, liberato ræstibus atris.
 Tera Synesi vis, reddit opes magicis.
 Ymnidicos modulos, reboate lyges lapidosos.
 Reddite per campos, hymnidicos modulos.
 Intulit en nitida vobis Nicomedia fulcra.
 Bebrua dona sua intulit en nitidia.
 Vestibus athleticis, redimitos pangite notis.
 Sit salus ut tectis, vestibus athleticis.
 Semper agens Itala, stomachum pagatque caterva.
 Annua det juba, semper agens Itala.
 Cantica jam socii, reboemus hinc Theopompi.
 Rata sonent graphii, cantica jam socii.
 Ordo boet cumuli, et nunc præit magne Synesi.
 Inclyta sancte tui, ordo boet cumuli.
 Suscitat impietas decimam pestem per eoas,
 Christicolis machinas, suscitat impietas.
 Angit opum cupidus, tinctum Dioclitianus.
 Rex violare genus, angit opum cupidus.
 Multa sibi stolidus nam fecerat idola pravus,
 Ethnica dans latius, multa sibi stolidus.
 Nil valuit nocuo cultu veneratus Apollo.
 Dira Diana sacro, nil valuit nocuo.
 Eximius rutilans, adit at Theopompus et instans,
 Destruit atra solans, eximius rutilans.
 Ista miser macida, stant idola vana nec alma.
 Tota magis nocua, ista miser macida.
 Auctor et omnipotens Deus est, orbis sola fingens
 Cuncta manu retinens, auctor et omnipotens
 Trinus honore jugi, sobolis seu flaminis almi,

A Vivit in arce poli, trinus honore jugi.
 Spirat et irradiat proprios, terris quoque mandat;
 Germina cuncta novat, spirat et irradiat.
 Rejice vana minax, cole jam pia votus et audax,
 Effectusque ferax, rejice vana minax.
 Gaudeat ut Dominus de te Deus inclyte Christus,
 O Dioclite meus gaudeat ut Dominus.
 Rex ferus obstupuit, quisnam foret isque requirit.
 Ista loquens timuit, rex ferus obstupuit.
 Indit opem gregibus, Theopompus senes amandus,
 Pontificem Bithynus, indit opem gregibus.
 Rex furibunda vice, magicum boat hunc magis esse,
 Et lacerat nocue, rex furibunda vice.
 Cuncta flagella piis spondit moribundaque mem-
 Indere dans scapulis, cuncta flagella piis. [bris,
 B Bella magus agit, dum menfca duraque mon-
 Victus ad astra volat, bella magus agit. [strat.
 Sumpsit enim Theonas, rudimenta per undas.
 Martyrii metas sumpsit enim Theonas.
 Ecce beate tibi, præsul dedit alma Synesi.
 Nomine lege poli, ecce beate tibi.
 Trutinat excidua, sphaera tauri membra perempta
 Et tua prorsus aqua, trutinat excidua.
 Pavit amara pium, dulcem dedit affola gustum.
 Impia plasta virum, pavit amara pium.
 Angit amens oculum, Cæsar sacri reparatum.
 Inspiciens origum, angit amens oculum :
 Aspera supplicia, stabilis Theopompus ad acta.
 Pandit ovans tenua, aspera supplicia.
 Inde pius gladio jugulatus in æthera tuto
 Gestat amœna loco, inde pius gladio.
 C Vivit in arce nimis, Theonasque Synesius arvis.
 Sat catapalastus equis, vivit in arce nimis.
 Funera dum relevat Nicomedia plebs et adornat,
 Ecce Nonanta micat, funera dum relevat.
 Lygurici populi, vobis sunt ecce patroni.
 Jam venerate dati, Lygurici populi.
 Cantica sacra Deo resonet polus ordine trino.
 Intonet omnis homo cantica sacra Deo.
 Trina manens maculas nostras lavet alma pote-
 Expiet ipsa feras trina manens maculas. [stas.
 Regna tuis famulis tribuens, Deus, annue votis.
 Redde vicemque bonis, regna tuis famulis.
 Amen.

Hymnum.

D Celsum triumphum martyrum
 Pangamus omnes annum,
 Devota mente maximum
 Christo ferentes canticum.
 Psallamus at Theopompi
 Mox bella, seu Synesii
 Virtutis acta lucidi,
 Pro regis alti muniis.
 Hi namque vitæ gaudia,

corum inveniuntur, quæ in Latinis non sunt, in A Latinum converterem linguam. Sed ego sæpius opposui tibi rusticitatem mei sermonis, considerans tantæ latitudinis pelago me ad transmeandum non posse sufficere cum tam parva scientiæ navicula, cum sint tanti sermones tantique libri, ut confidenter dicam, si surrexissent Ambrosius, Augustinus, Hieronymus atque Gregorius, qui fuerunt doctissimi in utraque scientia, divina scilicet et humana, et fuerint in eloquentia veluti quatuor paradisi flumina, ipsi quidem per multa tempora haberent quæ facere possent. Quanto magis ego, cum sim minimus omnium, et in utraque scientia minus eruditus, et sensus præ ætate jam sit diminutus, et oculi caligaverint mihi?

Sec et hæc per multa tempora cum in corde meo versarem, et nescirem utrum tibi obedi-rem, aut ignorantiam meam silentio tegerem, quandoque tuis devictus adhortationibus, nec non et confusus in benevolentia. Patrum fratrumque, in quorum manibus ventura sunt hæc capitula seu narrationes, qui benigne eas corrigere et emendare studebunt, aggrediar hoc opus injunctum, invocando adiutorem Spiritum sanctum, qui aperit ora mutorum et linguas infantium facit disertas. Unde precor vos omnes qui lecturi estis; quod corrigendum est, corrigite; quod emendandum, emendate, et mihi, quæso, veniam date.

ANNO DOMINI DCCCCL.

LAURENTIUS

CASSINENSIS PRIMUM MONACHUS, POSTEA INCERTÆ SEDIS EPISCOPUS

NOTITIA HISTORICA

(Apud Mai, Spicilegii Romani tom. V.)

Petrus Diaconus in libello De viris illustribus Casinensibus, cap. 6, hæc habet: Laurentius Casinensis cœnobii monachus, scientia antecessorum suorum post sanctissimum Benedictum, nulli inferior, factus episcopus, etc., sermonem de beati Benedicti vigilia elegantem composuit. Sedem Laurentii episcopalem Casinensia monumenta non designant; ipsum tamen circa annum Christi 950 floruisse tradit Marus in adnotationibus ad Petrum Diaconum. Sequentem ergo sermonem ex codice Vaticano 1202, olim Casinensi, Longobardicis litteris scripto et mire picto, libenter profero.

LAURENTII

SERMO IN VIGILIIS SANCTIS PATRIS BENEDICTI

Almifici Patris nostri Benedicti, o venerabilissima B concio, celebraturi solemnia, cunctipotentis Dei, qui perfectionis culmen ei scandere concessit, supplices flagitemus clementiam, quatenus mens nostra, vitiorum emundata rubigine, sic sui patroni devote præstoleatur adventum, ut ejus præsentiam lætabunda mereatur amplecti. Nullatenus siquidem dubitandum est, hunc sacratissimum patronum adesse nobis præsentem, cum ejus gloriosam festivitatem devotionis colere studemus affectu. Et quidem, cum omni tempore observantes almifica sua mandata pietate solita dignetur invisere, munireque non desinat, in hac tamen sua sanctissima solemnitate speciali quadam humanitate suis interesse dignabitur famulis, qui utique specialius solitoque more devotius omni industria sua student præcordia comere [sic] ad C

tantum Patrem excipiendum. Siquidem illius cum capitis constat esse potissimum membrum, qui evangelica intonans voce dicere est dignatus: Ubi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo, illic et ego in medio eorum ero (*Matth.* xviii, 20). Si ergo caput, Christus, videlicet nobis in suo nomine congregatis adesse dignatur, ejus utique membra nullatenus absunt. Si autem ei membra, electi scilicet omnes, generaliter assunt, quanto magis gloriosissimus patronus noster Benedictus, ejus adhærens suos fovet clientes, eorumque precamina vota que salubria studet apud eundem Altithronum commendare? Quem utique tanto facilius nostram impetrare salutem ab eodem Deo et Domino nostro haud dubie credimus, quanto post beatos et sanctos apostolos præ cunctis pene terrigenis, et meritorum